

Naujos gyvybės prasadėjimas. Vaisingos gleivės

Apačioje gimdos kūnas (žr. 6 pav.) baigiasi gimdos kakleliu, žemiau pereinančiu į makštį. Gimdos kaklelyje yra 3 cm ilgio kanalas, padengtas gleives gaminančių ląstelių sluoksniu, kuris turi apie 100 mažučių nišų (Nofziger, 1988, 11). Jose skirtingu ciklo metu, priklausomai nuo kiaušidžių išskiriamų hormonų ir jų kiekio, gaminamos skirtingos gleivės. Gleives gaminančios ląstelės, dengiančios nišų paviršių, kasdien išskiria apie 20–60 mg tirštų gleivių per nevaisingas ciklo fazes ir apie 600 mg vaisingos fazės metu (Nofziger, 1988, 11). Gimdos kaklelis ne tik gamina gleives, bet ir atlieka tam tikrą mechaninę „vartų“ funkciją, priklausomai nuo hormonų (estrogenų) svyravimų, todėl jis dar vaizdingai vadinamas *gyvenimo vartais*. Kai estrogenų kiekis nedidelis ir kiaušialąstė dar tik bręsta, gimdos kaklelis užsidaręs, nusileidęs. Padidėjus estrogenų kiekiui kraujyje ir artėjant ovuliacijai, jis pakyla, atsidaro ir suminkštėja, kad spermatozoidai nekludomi galėtų patekti į moters lytinius takus. Tuoj po ovuliacijos gimdos kaklelis vėl užsidaro, nusileidžia ir sukietėja. Visą nėštumo laikotarpį gimdos kaklelis išlieka uždaras ir kartu su mikroorganizmams nepralaidžiomis gleivėmis (gleivių kamščiu) užtikrina vaisiui gerą apsaugą nuo kenksmingų išorės veiksnių. Jis atsiveria prasidėjus gimdymui.

Vaisingos gleivės atlieka itin svarbų vaidmenį pradedant gyvybę. Galima sakyti, jog tai subtiliausia vaisingumo sistemos dalis. Gleivės gaminasi gimdos kaklelio nišose. Gleivės kinta per visą ciklą pagal kiaušidžių hormonų veiklą. Vaisingos gleivės, kurių išskyrimą lemia estrogenai, skiriasi savo išvaizda, struktūra ir funkcijomis. Vaisingos gleivės veikia spermatozoidų elgesį – jų uodegėlių judesiai tampa aktyvesni, o judėjimo trajektorija tiesesnė. Gyvybingų spermatozoidų galima aptikti kiaušintakiuose praėjus vos 5 minutėms po lytinio akto, jei jis įvyko per vaisingą fazę.

Vaisingos gleivės, kurių atsiradimą lemia estrogenai – besikeičiančios gleivės. Jų pH šarminė, todėl spermatozoidai gali išlikti gyvybingi jose net iki 6 dienų. Gleivės, kurių išskyrimą lemia progesteronas, yra tirštos, rūgštinės reakcijos. Jos klampios, pastovios išvaizdos. Šios gleivės atlieka apsauginę funkciją. Jos nepalankios ne tik infekcinių ligų sukėlėjams, bet ir spermatozoidams.

Yra išskirtos kelių tipų gleivės. Jos skiriasi savo biochemine sudėtimi, išvaizda ir funkcijomis. Gimdos kaklelio gleivės atlieka šias funkcijas:

- leidžia spermatozoidams lengviau patekti į gimdą;
- neutralizuoja rūgščių makšties terpę, kurioje spermatozoidai greitai žūsta;
- yra spermatozoidų maitinamoji terpė;
- filtruoja ir neleidžia prasiskverbti į gimdą nevisaverčiams spermatozoidams (biologinis filtras);
- apsaugo moters lytinius takus nuo infekcijų.

